

JUFFROUW LEEN VAN HET DOMHERENHUIS

Jef ELSEN

HET DOMHERENHUIS

Het Domherenhuis is een historisch herenhuis in het centrum van Zolder. Velen hebben zich al afgevraagd hoe het Domherenhuis toch aan die “domme” naam komt. Wel, de eerste bewoner van het Domherenhuis was baron Lambert de Villenfagne

(1753-1822) en die was ook “domheer” of kanunnik van het kapittel van de Sint-Lambertuskathedraal te Luik. Vandaar de in onze oren wat eigenaardig klinkende naam, “Domherenhuis”.

Baron Lambert bouwde het kasteeltje in 1795. Tijdens de Franse overheersing was hij burgemeester van de vroegere gemeente Zolder.

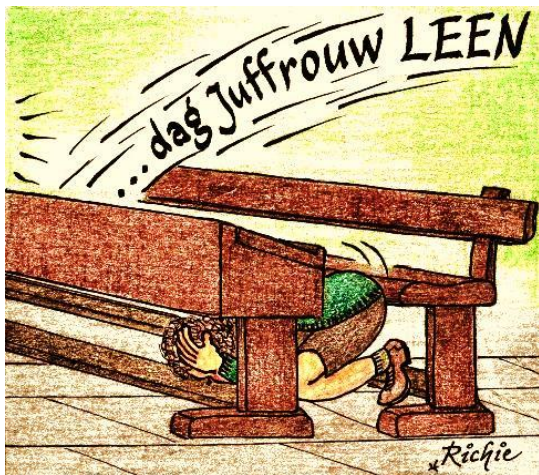
In de loop van de volgende tijden werd het Domherenhuis meestal bewoond door de weduwe of door ongehuwde zonen of dochters van de kasteelheer van Vogelsanck.

De laatste adellijke bewoonster was H el ene de Villenfagne de Vogelsanck (1887-1966), de ongehuwde dochter van Leon de Villenfagne de Vogelsanck (burgemeester van Zolder in 1904-1921 en 1925-1930). Voor volwassenen was zij “Mevrouw, de barones”. Maar door kinderen liet zij zich vertrouwelijk “Juffrouw Leen” noemen.

JUFFOUW LEEN

Juffrouw Leen zal in haar tijd ongetwijfeld een dame zijn geweest met haar verdiensten. Maar mijn vader liep niet zo hoog op met haar. Tijdens de laatste wereldoorlog stond een lange rij te wachten op rantsoeneringsbonnen (voedselbonnen). Ook juffrouw Leen kwam aangewandeld en wou de lange wachtende rij passeren. Maar mijn vader hield haar tegen: “Gij moet ook uw beurt afwachten”. ’s Anderendaags kreeg mijn moeder thuis hoogst persoonlijk bezoek van juffrouw Leen met de in gebrekkig Nederlands geformuleerde eis: “Het is gij moet mij aan uw man leren kennen”.

“Juffrouw” Leen gaf zelf geen les, maar zij was wel de “eigenares” (eigenlijk de grootste mecenas of schenker) van de school langs de O.L.-Vrouwstraat te Boekt. Regelmatig kwam zij de school inspecteren. Als juffrouw Leen binnenkwam, moesten wij op een teken van de onderwijzer eerbiedig rechtstaan en in koor roepen: “Dag juffrouw Leen”. Waarop juffrouw Leen dan antwoordde: “Dag jongens”.

*Juffrouw Leen van't Kasteel van Vogelsanck
Kwam plots ons klasje binnen, nogal vrank
De verschijning leek écht
We veerden allen recht
Maar ik ik kroop liever onder de bank!*

Eerst kregen de kolenkachel en de banken een grondige inspectie. Er mocht op die banken niets geschreven of ingekerfd zijn ... of er volgde een berisping. Tegelijkertijd controleerde zij ook onze vingernagels, want die mochten geen zwarte randen vertonen, of – nog erger – niet afgeknabbeld zijn.

Dan werd de hoofdonderwijzer opgevorderd om het kolenhok en de WC's te controleren aan de overzijde van de speelplaats. Wij moesten ondertussen “braaf” zijn. Maar we piepten toch stiekem door de vensters. En of er gelachen werd: “Pfff, lekkere kaka. Bah, het stinkt”.

Wanneer zij terug binnen kwamen, was het tijd om enkele papieren te tekenen. Dat gebeurde met een heel ceremonieel. Want juffrouw Leen gebruikte nog een inktpot en een echte ganzenveer. Na het plechtig plaatsen van haar handtekening met haar knarsende pen, haalde ze een porseleinen potje met witzand boven en werd de handtekening overvloedig bestrooid met zand om het drogen van de inkt te versnellen. En dan werd het papier grondig uitgeschud. Wij moesten ons in allerlei bochten wringen, om het toch maar niet uit te proesten van het lachen.

PATATTEN, POOR EN POOTEN

Wanneer we met de Chiro ons bosterrein opzochten en daarbij het Domherenhuis passeerden, gaf dit ook nogal eens aanleiding tot pret. Regelmatig stonden aan de toegang van het Domherenhuis immers borden, met teksten vol schrijffouten: “Verse pattatten te koop” “Poor en pooten te koop”.

Ik heb nooit kunnen achterhalen of dit het werk was van juffrouw Leen zelf, ofwel van haar tuinman die probeerde een centje bij te verdienen.

VERDELING DOMEIN DOMHERENHUIS

In 1966 overleed Hélène de Villenfagne de Vogelsanck. Het Domherenhuis, het park en de achterliggende gronden werden door de erfgenamen in 1976 (dus nog net voor de fusie Heusden-Zolder) verkocht aan de vroegere gemeente Zolder.

Al op 25/05/1977 verkocht de gemeente Heusden-Zolder de achterliggende gronden (13ha 68a 90ca) verder aan het Commissariaat-Generaal voor Toerisme, met de verplichting er een toeristische bestemming aan te geven.

Maar op 21/03/1985 nam de gemeenteraad van Heusden-Zolder de beslissing om terug eigenaar te worden van deze gronden en de erfpacht ervan voor minimum 50 j. af te staan aan de vzw Dienstencentrum Ste Oda te Overpelt om er "Het Weyerke" op te richten. De in 1985 afgesloten erfpacht duurt dus nog tot 2035 (maar kan daarna nog worden verlengd).

In ruil voor deze gronden, werd het Commissariaat-Generaal voor Toerisme op 26/09/1985 eigenaar van de omliggende gronden van de gemeente rond het kasteel van Meylandt, met een oppervlakte van 13ha 60a. Maar dat is weer een ander verhaal. (Zie het verhaal: "Meylandt, een boeiend domein").

Het Domherenhuis zelf bleef ondertussen zonder duidelijke bestemming. In 1999 werd het Domherenhuis aangekocht door de vzw Limburgs Landschap, die er haar secretariaat in onder bracht, samen met een tentoonstellingsruimte, een werkatelier, een documentatiecentrum en een conciërgewoning. Dat betekent dat het Gemeentebestuur van Heusden-Zolder vanaf dan enkel nog de beschikking heeft over

het parkgebied van het Domherenhuis, met merkwaardige exotische bomen. Overigens werd het beheer van dit parkgebied later ook toevertrouwd aan de vzw Limburgs Landschap, net zoals trouwens gebeurde met andere natuurgebieden in Heusden-Zolder.

Het Domherenpark en het Domherenhuis zelf werden op 05/06/2003 beschermd resp. als landschap en als monument.

Ondertussen werd het secretariaat van de vzw Limburgs Landschap ingericht in de rechtereuleugel van het Domherenhuis. In de linkereuleugel huist de Bed & Breakfast "Het Domherenhuis" met 3 gastenkamers.

De middeneuleugel wordt ook gerenoveerd, maar heeft op dit moment nog geen duidelijke bestemming. Gezocht wordt in de richting van: het huisvesten van secretariaten van andere verenigingen, vergaderlokalen, feestgelegenheid, tentoonstellingsruimten, gelegenhedscafeteria, ...

